Europaparlamentet
2024-2029

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

2024/2078(INI)

09.01.2025

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

Kommissionens rapport om rättsstatsprincipen 2024
(2024/2078(INI))

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

Föredragande: Ana Catarina Mendes

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om 2024 års rapport från kommissionen om rättsstatsprincipen
(2024/2078(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*), särskilt artiklarna 2, 3.1, 3.3 andra stycket, 4.3, 5, 6, 7, 11, 19 och 49,

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*), särskilt de artiklar som handlar om att respektera, skydda och främja demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter i unionen, däribland artiklarna 70, 258, 259, 260, 263, 265 och 267,

– med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*),

– med beaktande av Europeiska unionens domstols (*EU-domstolen*) rättspraxis,

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 24 juli 2024 med titeln 2024 års rapport om rättsstatsprincipen – Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU (COM(2024)0800),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2092 av den 16 december 2020 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten[1] (*villkorlighetsförordningen*),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik[2] (*förordningen om gemensamma bestämmelser*),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/692 av den 28 april 2021 om inrättande av programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1381/2013 och rådets förordning (EU) nr 390/2014[3],

– med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

– med beaktande av FN:s instrument för skydd av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och rekommendationerna och rapporterna från FN:s allmänna

[1] EUT L 433, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[2] EUT L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[3] EUT L 156, 5.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.

återkommande utvärdering samt rättspraxis från FN:s konventionsorgan och människorättsrådets särskilda förfaranden,

– med beaktande av den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, den europeiska sociala stadgan, rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och Europeiska kommittén för sociala rättigheter samt konventionerna, rekommendationerna, resolutionerna och rapporterna från Europarådets parlamentariska församling, ministerkommitté, kommissarie för mänskliga rättigheter, europeiska kommission mot rasism och intolerans, styrkommitté för antidiskriminering, mångfald och integration, Venedigkommission och övriga organ,

– med beaktande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet,

– med beaktande av samförståndsavtalet mellan Europarådet och Europeiska unionen av den 23 maj 2007 och rådets slutsatser av den 30 januari 2023 om EU:s prioriteringar för samarbetet med Europarådet 2023–2024,

– med beaktande av kommissionens motiverade förslag av den 20 december 2017 till rådets beslut om fastslående av att det finns en klar risk för att Republiken Polen allvarligt åsidosätter rättsstatsprincipen (COM(2017)0835), utfärdat i enlighet med artikel 7.1 i EU-fördraget,

– med beaktande av sin resolution av den 25 oktober 2016 med rekommendationer till kommissionen om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter[4],

– med beaktande av sin resolution av den 1 mars 2018 om kommissionens beslut att aktivera artikel 7.1 i EU-fördraget i fråga om situationen i Polen[5],

– med beaktande av sin resolution av den 19 april 2018 om behovet av att inrätta ett instrument för europeiska värden till stöd för civilsamhällesorganisationer som på lokal och nationell nivå främjar grundläggande värden inom Europeiska unionen[6],

– med beaktande av sin resolution av den 12 september 2018 om ett förslag med en begäran till rådet att enligt artikel 7.1 i fördraget om Europeiska unionen fastställa huruvida det finns en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter unionens värden[7],

– med beaktande av sin resolution av den 13 november 2018 om minimistandarder för minoriteter i EU[8],

– med beaktande av sin resolution av den 14 november 2018 om behovet av en övergripande EU-mekanism för skydd av demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter[9],

[4] EUT C 215, 19.6.2018, s. 162.
[5] EUT C 129, 5.4.2019, s. 13.
[6] EUT C 390, 18.11.2019, s. 117.
[7] EUT C 433, 23.12.2019, s. 66.
[8] EUT C 363, 28.10.2020, s. 13.
[9] EUT C 363, 28.10.2020, s. 45.

– med beaktande av sin resolution av den 7 oktober 2020 om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter[10],

– med beaktande av sin resolution av den 13 november 2020 om covid-19-åtgärdernas inverkan på demokratin, rättsstaten och de grundläggande rättigheterna[11],

– med beaktande av sin resolution av den 17 december 2020 om det europeiska medborgarinitiativet ”Minority SafePack – en miljon underskrifter för mångfald i Europa”[12],

– med beaktande av sin resolution av den 10 juni 2021 om rättsstatssituationen i EU och tillämpning av förordning (EU, Euratom) 2020/2092 om villkorlighet[13],

– med beaktande av sin resolution av den 24 juni 2021 om 2020 års rapport från kommissionen om rättsstatsprincipen[14],

– med beaktande av sin resolution av den 8 juli 2021 om utarbetande av riktlinjer för tillämpningen av den generella villkorlighetsordningen för skydd av unionsbudgeten[15],

– med beaktande av sin resolution av den 16 september 2021 med rekommendationer till kommissionen om att fastställa könsrelaterat våld som ett nytt brottsområde förtecknat i artikel 83.1 i EUF-fördraget[16],

– med beaktande av sin resolution av den 11 november 2021 om stärkande av demokratin och mediernas frihet och mångfald i EU: otillbörlig användning av civil- och straffrättsliga åtgärder för att tysta journalister, icke-statliga organisationer och det civila samhället[17],

– med beaktande av sin resolution av den 15 december 2021 om utvärdering av förebyggande åtgärder mot korruption, oriktiga utgifter och missbruk av EU-medel och nationella medel i samband med medel för nödåtgärder och krisrelaterade utgiftsområden[18],

– med beaktande av sin resolution av den 8 mars 2022 om det krympande utrymmet för det civila samhället i Europa[19],

– med beaktande av sin resolution av den 10 mars 2022 om rättsstatsprincipen och konsekvenserna av EU-domstolens dom[20],

---

[10] EUT C 395, 29.9.2021, s. 2.
[11] EUT C 415, 13.10.2021, s. 36.
[12] EUT C 445, 29.10.2021, s. 70.
[13] EUT C 67, 8.2.2022, s. 86.
[14] EUT C 81, 18.2.2022, s. 27.
[15] EUT C 99, 1.3.2022, s. 146.
[16] EUT C 117, 11.3.2022, s. 88.
[17] EUT C 205, 20.5.2022, s. 2.
[18] EUT C 251, 30.6.2022, s. 48.
[19] EUT C 347, 9.9.2022, s. 2.
[20] EUT C 347, 9.9.2022, s. 168.

– med beaktande av sin resolution av den 19 maj 2022 om 2021 års rapport från kommissionen om rättsstatsprincipen[21],

– med beaktande av sin resolution av den 9 juni 2022 om rättsstatsprincipen och det potentiella godkännandet av Polens nationella återhämtningsplan[22],

– med beaktande av sin resolution av den 15 september 2022 om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen 2020 och 2021[23],

– med beaktande av sin resolution av den 20 oktober 2022 om rättsstatssituationen i Malta, fem år efter mordet på Daphne Caruana Galizia[24],

– med beaktande av sin resolution av den 20 oktober 2022 om ökande hatbrott mot hbtqi-personer i Europa i ljuset av det homofobiska mordet nyligen i Slovakien[25],

– med beaktande av sin resolution av den 10 november 2022 om rättvisa oavsett ras, icke-diskriminering och antirasism i EU[26],

– med beaktande av sin resolution av den 24 november 2022 om bedömning av Ungerns efterlevnad av de rättsstatliga villkoren enligt villkorlighetsförordningen och läget beträffande Ungerns återhämtnings- och resiliensplan[27],

– med beaktande av sin resolution av den 30 mars 2023 om 2022 års rapport om rättsstatsprincipen – Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU[28],

– med beaktande av sin resolution av den 28 februari 2024 om 2023 års rapport från kommissionen om rättsstatsprincipen[29],

– med beaktande av sin resolution av den 1 juni 2023 om åsidosättanden av rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna i Ungern och frysta EU-medel[30],

– med beaktande av sin rekommendation av den 15 juni 2023 till rådet och kommissionen efter undersökningen av påstådda överträdelser och missförhållanden vid tillämpningen av unionsrätten i fråga om användningen av Pegasus och liknande spionprogram[31],

– med beaktande av sin resolution av den 11 juli 2023 om vallagen, undersökningskommittén och rättsstatsprincipen i Polen[32],

---

[21] EUT C 479, 16.12.2022, s. 18.
[22] EUT C 493, 27.12.2022, s. 108.
[23] EUT C 125, 5.4.2023, s. 80.
[24] EUT C 149, 28.4.2023, s. 15.
[25] EUT C 149, 28.4.2023, s. 22.
[26] EUT C 161, 5.5.2023, s. 10.
[27] EUT C 167, 11.5.2023, s. 74.
[28] EUT C 341, 27.9.2023, s. 2.
[29] EUT C, C/2024/6743, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
[30] EUT C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.
[31] EUT C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
[32] EUT C, C/2024/3995, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.

– med beaktande av sin resolution av den 19 oktober 2023 om rättsstatsprincipen i Malta: sex år efter mordet på Daphne Caruana Galizia och behovet av att skydda journalister[33],

– med beaktande av sin resolution av den 18 januari 2024 om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen 2022 och 2023[34],

– med beaktande av Europarådets parlamentariska församlings resolution 2262 (2019) av den 24 januari 2019 om främjande av rättigheter för personer som tillhör nationella minoriteter,

– med beaktande av rekommendationerna och rapporterna från kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter, högkommissarien för nationella minoriteter, representanten för mediefrihet och andra organ vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), av samarbetet mellan Europeiska unionen och OSSE om demokratisering, institutionsuppbyggnad och mänskliga rättigheter och OSSE:s årliga rapport om hatbrott, i vilken de deltagande staterna har åtagit sig att anta lagstiftning som föreskriver påföljder som tar hänsyn till hatbrottens allvarsgrad, att åtgärda underrapportering och att införa eller vidareutveckla kapacitetsuppbyggande verksamhet för tjänstemän inom brottsbekämpning, åklagarväsendet och rättsväsendet för att förebygga, utreda och lagföra hatbrott,

– med beaktande av undersökningskommittén PEGA:s rapport och sin rekommendation av den 15 juni 2023 till rådet och kommissionen efter undersökningen av påstådda överträdelser och missförhållanden vid tillämpningen av unionsrätten i fråga om användningen av Pegasus och liknande spionprogram[35],

– med beaktande av återkopplingsrapporter, uppdragsrapporter, skriftliga frågor och svar från gruppen för övervakning av demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter[36],

– med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

– med beaktande av yttrandet från utskottet för rättsliga frågor,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (A10-0000/2025), och av följande skäl:

A. Unionen bygger på de gemensamma värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget: respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter – värden som är gemensamma för EU:s medlemsstater.

Rättvisa och korruption

[33] EUT C, C/2024/2656, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2656/oj.
[34] EUT C, C/2024/5739, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.
[35] EUT C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
[36] För all övervakningsverksamhet från gruppen för övervakning av demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter, se https://www.europarl.europa.eu/committees/sv/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662.

1. Europaparlamentet understryker att rättvisa och tillgång till rättslig prövning är en grundläggande rättsstatlig princip som kräver ett oberoende domstolsväsen. Parlamentet upprepar att tillgång till rättslig prövning är avgörande för att medborgarna ska kunna utöva sina rättigheter, motverka diskriminering och hålla beslutsfattarna ansvariga.

2. Europaparlamentet noterar att kommissionen har konstaterat att det är förenat med strukturella svårigheter att förbättra domstolsväsendets effektivitet i vissa medlemsstater[37]. Parlamentet framhäver behovet av öppna och meritbaserade utnämningar till höga befattningar inom domstolsväsendet, utan politisk inblandning.

3. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att omgående verkställa domar som ännu inte verkställts och uppmanar kommissionen att bedöma konsekvenserna för efterlevnaden av unionsrätten och att vid behov inleda överträdelseförfaranden.

4. Europaparlamentet välkomnar översynen av direktivet om brottsoffers rättigheter[38] för att undanröja rättsliga brister och säkerställa att offren kan få tillgång till rättslig prövning och stöd.

5. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att snabbt slutföra förhandlingarna om EU:s medlemskap i Gruppen av stater mot korruption (Greco) och begär att den årliga rättsstatsrapporten ska omfatta EU:s institutioner.

6. Europaparlamentet noterar trenden med försenat eller uteblivet verkställande av domstolens domar i vissa medlemsstater och anser att verkställandet av dessa domar bör prioriteras.

7. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka insynen och ansvarsskyldigheten inom den offentliga sektorn genom att stärka regelverken för korruptionsbekämpning, säkerställa att oberoende tillsynsorgan inrättas, främja skyddet för visselblåsare, förbättra regelverken för integritet och genomdriva lagstiftning. Parlamentet beklagar bristen på relevanta framsteg i åtgärderna mot korruption på hög nivå i vissa medlemsstater.

Mediepluralism och mediefrihet

8. Europaparlamentet välkomnar initiativ såsom den europeiska mediefrihetsförordningen[39] och anser att den bör genomföras snabbt. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att förbättra insynen i fördelningen av statlig reklam. Parlamentet uppmanar kommissionen att ge medlemsstaterna det stöd som krävs för att genomföra mediefrihetsförordningen.

---

[37] Kommissionens meddelande av den 24 juli 2024, 2024 års rapport om rättsstatsprincipen (COM(2024)0800), bilaga med rekommendationer, s. 1, 9, 11, 19 och 24.

[38] Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU av den 25 oktober 2012 om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (EUT L 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

[39] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1083 av den 11 april 2024 om fastställande av en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiv 2010/13/EU (europeisk mediefrihetsförordning) (EUT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

9. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att fullständigt genomföra direktivet mot strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt[40] och kommissionens rekommendation (EU) 2022/758 av den 27 april 2022 om skydd för journalister och människorättsförsvarare som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk (strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt)[41] samt att anta omfattande inhemska åtgärder mot strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt för att skydda journalister och stödja dem som är utsatta för risker.

10. Europaparlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna att värna mediefriheten och mediepluralismen, förhindra koncentrationen av medieägandet och bekämpa desinformation, särskilt genom starka lagar och oberoende tillsynsmyndigheter. Parlamentet framhåller den demokratiska betydelsen av oberoende, stabil radio och tv i allmänhetens tjänst och behovet av att säkerställa finansieringen av public service-medier.

11. Europaparlamentet fördömer statlig kontroll och politisk inblandning i mediernas verksamhet och efterlyser starkare skydd och säkerhet för journalister.

Organisationer i det civila samhället

12. Europaparlamentet instämmer i kommissionens bedömning att organisationer i det civila samhället och människorättsförsvarare är nödvändiga för maktbalansen.

13. Europaparlamentet är oroat över att organisationer i det civila samhället och människorättsförsvarare i allt högre grad drabbas av nya rättsliga restriktioner, brist på finansiering och attacker. Parlamentet efterlyser en möjliggörande och stödjande ram för det civila samhället och upprepar vikten av att anta direktivet mot strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt och kommissionens rekommendation (EU) 2022/758 för att skydda civilsamhällesorganisationerna. Parlamentet anser att kommissionen och medlemsstaterna bör utvidga finansieringen till organisationerna i det civila samhället.

Likhet och icke-diskriminering inför lagen

14. Europaparlamentet påminner om att medlemsstaternas rättsliga ramar måste bygga på rättslig likabehandling och främja jämlikhet och rätten till icke-diskriminering i rättsliga förfaranden. Parlamentet uppmanar kommissionen att ingripa om dessa principer inte respekteras. Parlamentet erkänner att den fria rörligheten för personer i EU inte bör hindras av diskriminerande behandling.

---

[40] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1069 av den 11 april 2024 om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade anspråk eller rättegångsmissbruk (strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt) (EUT L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

[41] EUT L 138, 17.5.2022, s. 30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.

15. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att utvidga EU:s rättsliga grund på detta område och lägga fram ett förslag om hatbrott och hatpropaganda. Parlamentet uppmanar rådet att anta direktiv 2008/140[42].

16. Europaparlamentet anser att kvinnor bör ha rättsligt skydd, att könsrelaterat våld bör betraktas som ett brott enligt EU-rätten, att EU bör lägga fram ett förslag till samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning och att tillgång till säker, laglig abort bör föreskrivas i stadgan.

17. Europaparlamentet framhåller att alla medborgare, oavsett nationalitet, födelseort eller tillstånd för inresa i medlemsstaterna. måste vara lika inför lagen och uppmuntrar kommissionen och medlemsstaterna att vidta ytterligare åtgärder mot diskriminering på grund av nationalitet. Parlamentet uppmanar kommissionen att se till att medlemsstaterna respekterar rättsstatens principer i sina nationella planer när de genomför migrations- och asylpakten.

18. Europaparlamentet efterlyser fortsatta åtgärder mot diskriminering och brott riktade mot minoritetsgrupper och nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att lägga till en pelare om att stärka kampen mot alla former av diskriminering i den årliga rättsstatsrapporten.

Den inre marknaden och rättsstaten

19. Europaparlamentet betonar hur viktig rättsstaten är för att den inre marknaden ska fungera ordentligt och bekräftar på nytt att domstolsväsenden, ändamålsenliga regelverk för korruptionsbekämpning och skydd av mediefriheten är avgörande för rättvis konkurrens, rättssäkerhet och förtroende bland ekonomiska aktörer[43].

Rättsstatsverktyg och den ekonomiska dimensionen

20. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att vidareutveckla en direkt koppling mellan förebyggande och reaktiva instrument och att inleda överträdelseförfaranden genom tillämpning av artikel 7 i EU-fördraget, den generella villkorlighetsordningen och nödvändiga villkor avseende stadgan.

21. Europaparlamentet understryker behovet av en övergripande villkorlighetsordning som säkerställer respekt för rättsstaten i EU-rätten, utöver dess budgetdimension. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att lägga fram ett förslag som utvidgar tillämpningsområdet för denna ordning.

22. Europaparlamentet efterlyser ett införande av en smart villkorlighet som skulle göra det möjligt att fördela EU-medel direkt till kommuner, icke-statliga organisationer och andra aktörer som upprätthåller EU:s värden och därigenom kringgå nationella regeringar som undergräver rättsstaten.

---

[42] Förslag till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning (COM(2008)0426).
[43] Kommissionens meddelande av den 24 juli 2024, 2024 års rapport om rättsstatsprincipen (COM(2024)0800), s. 5.

Kontroller och motvikter

23. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att inte använda påskyndade förfaranden för mycket, eftersom dessa inverkar negativt på lagstiftningens och demokratins kvalitet. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att införa transparenta lagstiftningsförfaranden efter systematiska samråd med olika berörda parter.

24. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att stärka de nationella tillsynsorganens oberoende för att säkerställa resurser och frihet från politisk inblandning. Parlamentet betonar hur viktiga organisationer i det civila samhället och människorättsförsvarare är för att främja ansvarsskyldighet och skydda de grundläggande rättigheterna. Parlamentet beklagar djupt begränsningarna av det civila samhällets verksamhet.

25. Europaparlamentet är oroat över utländsk inblandning i medlemsstaterna, inbegripet manipulation och desinformation genom sociala medier. Parlamentet noterar Elon Musks oacceptabla initiativ att använda sociala medieplattformar för att manipulera den allmänna opinionen i olika medlemsstater. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att övervaka detta och att tillämpa förordningen om digitala tjänster[44] och förordningen om digitala marknader[45], bland annat som svar på Metas nyligen fattade beslut om mekanismer för faktagranskning.

Rekommendationer

26. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att använda tydligare språk för att utvärdera efterlevnaden av de värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget. Parlamentet efterlyser en starkare inriktning på att genomföra landsspecifika rekommendationer, med uppföljningsmekanismer och mätbara riktmärken. Parlamentet föreslår en övergripande mekanism för övervakning av rättsstaten som omfattar alla EU-institutioner, medlemsstater och kandidatländer för att öka enhetligheten. Parlamentet föreslår att en permanent grupp som övervakar medlemsstaternas kränkningar av rättsstaten inrättas.

27. Europaparlamentet betonar hur viktigt det är med oberoende rättssystem och tillgång till kostnadsfri rättshjälp för att säkerställa lika tillgång till rättslig prövning. Parlamentet upprepar att tillräckliga resurser, däribland infrastruktur och personal, är avgörande för att förbättra rättssystemen.

28. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att slutföra förhandlingarna om EU:s medlemskap i Greco som ett delmål i kampen mot korruption.

29. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa mediernas frihet, oberoende och mångfald och att bekämpa desinformation. Parlamentet anser att mediefrihetsförordningen bör genomföras snabbt.

---

[44] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster) (EUT L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

[45] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828 (förordningen om digitala marknader) (EUT L 265, 12.10.2022, s. 1, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

30. Europaparlamentet framhåller det civila samhällets och oberoende tillsynsorgans funktion när det gäller att övervaka och främja genomförandet av rekommendationerna i rättsstatsrapporten. Parlamentet efterlyser en strukturerad ram för civil dialog för att det civila samhällets synpunkter ska beaktas i arbetet med den årliga rapporten om rättsstatsprincipen, i enlighet med rekommendationerna från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)[46] och nätverk i det civila samhället[47]. Parlamentet upprepar hur viktigt det är med ett brett samråd när rapporten utarbetas.

31. Europaparlamentet betonar att fredliga sammankomster och förenings- och yttrandefrihet är grundläggande rättigheter som skyddas av internationell rätt och är nödvändiga för demokratin och regeringens ansvarsskyldighet. Parlamentet fördömer det ökade trycket på dessa rättigheter och noterar tendensen att begränsa dem. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att grundligt utreda de brottsbekämpande myndigheternas överdrivna användning av våld och diskriminerande behandling.

32. Europaparlamentet anser att kommissionen och medlemsstaterna bör förbättra finansieringsmekanismerna för civilsamhällesorganisationer och initiativ som stärker domstolsväsendet och upprätthåller domstolarnas oberoende. Parlamentet rekommenderar kommissionen att utarbeta en strategi för att skydda organisationer i det civila samhället och människorättsförsvarare.

33. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att införa en ny pelare om att bekämpa alla former av diskriminering i den årliga rättsstatsrapporten.

34. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att ytterligare integrera reaktiva verktyg i rättsstatsrapporten, såsom förfarandena i artikel 7 i EU-fördraget, den generella villkorlighetsordningen och överträdelseförfaranden[48].

35. Europaparlamentet betonar hur viktigt det är att integrera delmål för rättsstaten i finansieringsinstrument som faciliteten för återhämtning och resiliens. Parlamentet beklagar att EU-medel har frigjorts till Ungern trots brister i domstolsväsendets oberoende och regelverken för korruptionsbekämpning. Parlamentet rekommenderar att utbetalningarna avbryts fram till dess att alla riktmärken för rättsstaten har uppnåtts.

36. Europaparlamentet anser att den interinstitutionella dialogen och det interinstitutionella samarbetet om rättsstaten bör stärkas på EU-nivå. Parlamentet efterlyser en permanent interinstitutionell dialog om rättsstaten med bland annat Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Parlamentet uppmanar rådet att göra sin dialog om rättsstaten mer inkluderande genom att bjuda in andra institutioner, såsom Venedigkommissionen, Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter och parlamentsföreträdare, till sina sammanträden.

37. Europaparlamentet rekommenderar kommissionen och medlemsstaterna att övervaka utländsk inblandning, särskilt användningen av sociala medier för manipulation och skadliga syften, eftersom enskilda personer som Elon Musk använder dem för att

[46] EESK:s yttrande av den 14 februari 2024, Att stärka den civila dialogen och deltagandedemokratin i EU: vägen framåt.
[47] Civil Society Europe, Joint Civil Society Contribution on Civic Space to the 2024 Annual Rule of Law Report, juni 2024.
[48] Ungerns Helsingforskommitté, Disregard for EU values: a snapshot of RoL issues in Hungary in light of the Article 7 procedure, 12 november 2024.

påverka den allmänna opinionen och sprida desinformation i Europa. Parlamentet understryker att kommissionen måste se till att rättsstatens principer genomförs korrekt inom EU:s institutioner, och anser att EU-institutionerna bör omfattas av dess årliga utvärdering för rättsstatsrapporten.

38. Europaparlamentet välkomnar kommissionens initiativ att ta med Albanien, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien i sin årliga rättsstatsrapport och efterlyser en noggrann utvärdering av rättsstaten i dessa anslutningsländer.

°

° °

39. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.